

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

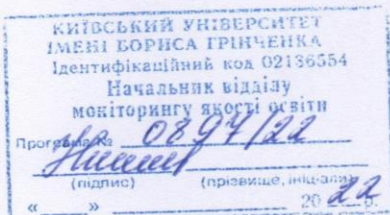
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
_____ (О.Б. Жильцов)
« 05 » _____ 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Логопедія: дорослий та похилий вік

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	другого (магістерського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	016.01.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	_____ (назва спеціалізації)

Київ – 2022

Розробники:

Овчаренко Марина Сергіївна, викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Викладачі:

Овчаренко Марина Сергіївна, викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 30.08.2022 р. №18

Завідувач кафедри _____ (Олена МАРТИНЧУК)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми _____)

(назва освітньої програми)

30.08.2022 р.

Керівник освітньої програми _____ (Олена МАРТИНЧУК)

(підпис)

Робочу програму перевірено

01.09. 2022 р.

Заступник директора/декана _____ (Роман ПАВЛЮК)

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс		2
Семестр		3
Обсяг кредитів		4
Обсяг годин, в тому числі:		120
Аудиторні		16
Модульний контроль		
Семестровий контроль		
Самостійна робота		104
Форма семестрового контролю		залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – поглибити у здобувачів вищої освіти теоретико-методологічні знання про механізми та нейродинаміку порушень мовлення при афазії, дизартрії, порушеннях ковтання, знати стратегії їх подолання та відновлення; формувати практичні навички прийомів виявлення, компенсації та профілактики мовленнєвих дисфункцій у дорослому та похилому віці при окреслених порушеннях.

Завдання навчальної дисципліни

Формувати загальні компетентності:

- ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК-3. Здатність працювати в команді.
- ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК-5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Формувати спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК-1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.
- СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики логопедичного впливу і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, зокрема, з тяжкими порушеннями мовлення.

- СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.
- СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.
- СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- СК-6. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів.
- СКУ-11. Здатність до міждисциплінарного комплексного аналізу мозкових механізмів виникнення мовленнєвих і когнітивних дисфункцій у дітей і відновлення мовлення та інших психічних функцій у дорослих з метою створення нейрологопедичних програм компенсації відповідно до сучасних нейропсихологічних, нейрологопедичних, нейролінгвістичних досліджень.

3. Результати навчання за дисципліною:

- РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.
- РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.
- РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.
- РН 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.
- РН 10. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.
- РНУ 15. Розробляти нейрологопедичні програми компенсації та відновлення вроджених і набутих мовленнєвих дисфункцій у осіб із різними труднощами функціонування організму з урахуванням механізмів їхнього виникнення та реалізовувати їх у логопедичній практиці у поєднанні з нейротехнологіями у процесі комплексної абілітації/реабілітації дітей та дорослих з порушеннями розвитку.
- РНД. Розуміти механізми порушень мовлення дислалії, дизартрії, затримці мовленнєвого розвитку, загальному недорозвитку мовлення,

фонетико-фонематичному недорозвитку мовлення, алалії, здійснювати їх діагностику і компенсацію порушень мовлення, застосовувати з цією метою сучасні стратегії подолання та попередження мовленнєвих дисфункцій.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Теоретичні аспекти вивчення порушень мовлення та ковтання							
Тема 1. Причини, походження порушень мовлення та ковтання у дорослому та похилому віці.	13			2			11
Тема 2. Сучасні підходи до вивчення порушень мовлення та ковтання.	13			2			11
Разом	26			4			22
Змістовий модуль 2.							
Функції ковтання та вищих психічних функцій: діагностика, шляхи відновлення							
Тема 3. Діагностика та відновлення функцій ковтання у дорослих після органічного ураження головного мозку.	17			2			15
Тема 4. Діагностика вищих психічних функцій у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації. Шляхи відновлення.	17			2			15
Разом	34			4			30
Змістовий модуль 3.							
Практичні аспекти проблеми вивчення і відновлення мовлення							
Тема 5. Діагностика усного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.	17			2			15
Тема 6. Діагностика писемного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.	17			2			15
Разом	34			4			30
Змістовий модуль 4.							
Стратегії відновлення/подолання розладів мовлення							
Тема 7. Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при порушеннях усного мовлення.	17			2			15
Тема 8. Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при порушеннях писемного мовлення.	17			2			15
Разом	34			4			30
Усього	120			16			104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Теоретичні аспекти вивчення порушень мовлення та ковтання

Тема 1. Причини, походження порушень мовлення та ковтання у дорослому та похилому віці.

Сучасні погляди на причини та походження порушень мовлення та ковтання.

Основні причини набутих розладів мовлення та ковтання: черепно-мозкові травми, інсульти, пухлини та дегенеративні захворювання. Статистика захворювань, які призводять до порушень мовлення та ковтання.

Інсульт, як провідне захворювання, що призводить до порушень мовлення, комунікації та ковтання «Класичні» та «сучасні» причини інсультів в Україні та тенденція до їх «омолодження».

Ключові слова: порушення мовлення, ковтання, інсульт, пухлини, дегенеративні захворювання.

Рекомендована основна література [1, 4]

Рекомендована додаткова література [1, 6, 9]

Тема 2. Сучасні підходи до вивчення порушень мовлення та ковтання.

Сучасні підходи до вивчення афазії, дизартрії та дисфагій у дорослому та похилому віці.

Нейродинаміка порушень при афазії, дизартрії та дисфагії.

Використання сучасних технологій при діагностиці розладів мовлення і ковтання.

Ключові слова: афазія, дизартрія та дисфагія.

Рекомендована основна література [1, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 6, 8]

Змістовий модуль 2.

Функції ковтання та вищих психічних функцій: діагностика, шляхи відновлення

Тема 3. Діагностика та відновлення функцій ковтання у дорослих після органічного ураження головного мозку.

Сучасне визначення дисфагії. Фізіологія дисфагії. Симптоматика дисфагії. Нейродинаміка порушень при дисфагії.

Фази ковтання у людини. Особливості порушень ковтання на різних фазах. Класифікація дисфагії.

Скринінгова діагностика дисфагії. Протоколи з дослідження функції ковтання. Методи відновлення функції ковтання на ротовій та глотковій фазах.

Ключові слова: ковтання, фази ковтання, дисфагія, скринінг.

Рекомендована основна література [3, 4]

Рекомендована додаткова література [1, 6, 9]

Тема 4. Діагностика вищих психічних функцій у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації. Шляхи відновлення.

Поняття «вищих психічних функцій».

Форми та види вищих психічних функцій. Особливості вищих психічних функцій у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Особливості підбору вербального та дидактичного матеріалів діагностики вищих психічних функцій для осіб дорослого та похилого віку.

Діагностика та шляхи відновлення вищих психічних функцій у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Ключові слова: вищі психічні функції, вербальний матеріал, дидактичний матеріал, діагностика, відновлення.

Рекомендована основна література [2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [7, 8]

Змістовий модуль 3.

Практичні аспекти проблеми вивчення і відновлення мовлення

Тема 5. Діагностика усного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Поняття «усне мовлення». Диференціація понять «усне мовлення» і «писемне мовлення».

Компоненти усного мовлення. Особливості усного мовлення при дизартрії та афазії у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Особливості підбору вербального та дидактичного матеріалів діагностики усного мовлення для осіб дорослого та похилого віку.

Нейрологопедичне обстеження усного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Ключові слова: усне мовлення, вербальний матеріал, дидактичний матеріал, діагностика, нейрологопедичне обстеження.

Рекомендована основна література [2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [7, 8]

Тема 6. Діагностика писемного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Поняття «писемне мовлення».

Компоненти писемного мовлення. Особливості читання та письма при дизартрії та афазії у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Особливості підбору вербального та дидактичного матеріалів діагностики писемного мовлення для осіб дорослого та похилого віку.

Нейрологопедичне обстеження писемного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації.

Ключові слова: писемне мовлення, читання, письмо, діагностика, нейрологопедичне обстеження.

Рекомендована основна література [2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [7, 8]

Змістовий модуль 4.
Стратегії відновлення/подолання розладів мовлення

Тема 7. Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при порушеннях усного мовлення.

Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при відновленні усного мовлення у осіб з дизартрією та афазією. Нейрологопедичні підходи до відновлення усного мовлення. Методики відновлення усного мовлення. Робота з артикуляційним апаратом та м'язами обличчя. Побудова фраз різної складності для комунікації з родиною та фахівцем.

Використання альтернативної та допоміжної комунікації під час відновлення усного мовлення.

Ключові слова: усне мовлення, підходи, методики, альтернативна та допоміжна комунікація.

Рекомендована основна література [2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [7, 8]

Тема 8. Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при порушеннях писемного мовлення.

Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при відновленні писемного мовлення у осіб з дизартрією та афазією. Нейрологопедичні підходи до відновлення писемного мовлення. Методики та методи відновлення читання та письма у осіб дорослого та похилого віку.

Використання електронних засобів комунікації під час відновлення читання та письма.

Ключові слова: писемне мовлення, підходи, методики, електронні засоби комунікації.

Рекомендована основна література [2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [7, 8]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів дисципліни «Логопедія: дорослий та похилий вік»

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20	4	20	2	10
Разом		-	37	-	42	-	42		32
Максимальна кількість балів: 153									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1.**Теоретичні аспекти вивчення порушень мовлення та ковтання**

Тема 1. Причини, походження порушень мовлення та ковтання у дорослому та похилому віці (11 год).

Самостійна робота №1.

Завдання: проаналізувати сучасні дослідження, щодо основних причин виникнення розладів мовлення, комунікації і ковтання у осіб дорослого та похилого віку.

Форма подання: результати подаються у формі схеми.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Дані	Професійний вигляд та гочне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 2. Сучасні підходи до вивчення порушень мовлення та ковтання (11 год).

Самостійна робота №2-3.

Завдання: скласти 2 таблиці: «Класифікації афізії» + «Класифікації дизартрії».

Форма подання: результати подаються у вигляді 2х заповнених таблиць.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0

Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО єнеточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементине описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів 5*2=10 балів			

Змістовий модуль 2.

Функції ковтання та вищих психічних функцій: діагностика, шляхи відновлення

Тема 3. Діагностика та відновлення функцій ковтання у дорослих після органічного ураження головного мозку (15 год).

Самостійна робота №4.

Завдання:

1. здійснити огляд вітчизняних та зарубіжних досліджень, щодо діагностики функції ковтання;
2. описати діагностичні методики, які використовують в Україні для перевірки функції ковтання.

Форма подання: результати подаються у вигляді заповненої таблиці.

Назва діагностичної методики	Автор/автори	Короткий опис діагностичної методики

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО єнеточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементине описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Самостійна робота №5.

Завдання: розробити комплекс вправ (не менше 10) для відновлення функції ковтання.

Форма подання: результати подаються у вигляді заповненої таблиці.

Назва вправи	Хід виконання	Рекомендації щодо проведення (положення тіла/голови; додаткові засоби/інструменти)

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 4. Діагностика вищих психічних функцій у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації. Шляхи відновлення (15 год).

Самостійна робота №6-7.

Завдання:

- розробити загальний алгоритм обстеження вищих психічних функцій у осіб з розладами мовлення;
- дібрати матеріали до діагностики, відповідно дорослого/похилого віку.

Форма подання: результати подаються у вигляді розробленого алгоритму та карти обстеження.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Маркери та показники	Студент/ка точно зазначає усі маркери та	Студент/ка зазначає усі маркери та показники для	Студент/ка зазначає не всі маркери та	Студент/ка не зазначає показники і маркери

	показники для діагностики вищих психічних функцій.	діагностики вищих психічних функцій.	показники для діагностики вищих психічних функцій.	діагностики вищих психічних функцій.
<i>Бали</i>	3	2,5	1	0
Діагностичний інструментарій	Студент/ка раціонально підбирає діагностичний інструментарій, враховує вікові особливості та особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка правильно підбирає діагностичний інструментарій, враховує вікові особливості та особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка підбирає діагностичний інструментарій, однак не враховує вікові особливості та всі особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка не демонструє вміння підбирати діагностичний інструментарій для обстеження.
<i>Бали</i>	3	2,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дедлайн	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	10 балів			

Змістовий модуль 3.

Практичні аспекти проблеми вивчення і відновлення мовлення

Тема 5. Діагностика усного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації (15 год).

Самостійна робота №8-9.

Завдання:

- розробити загальний алгоритм нейрологопедичного обстеження усного мовлення у осіб з розладами мовлення та/чи комунікації;
- дібрати матеріали до діагностики, відповідно дорослого/похилого віку.

Форма подання: результати подаються у вигляді розробленого алгоритму та карти обстеження.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Маркери та показники	Студент/ка точно зазначає усі маркери та показники для діагностики вищих психічних функцій.	Студент/ка зазначає усі маркери та показники для діагностики вищих психічних функцій.	Студент/ка зазначає не всі маркери та показники для діагностики вищих психічних функцій.	Студент/ка не зазначає показники і маркери діагностики вищих психічних функцій.
<i>Бали</i>	3	2,5	1	0
Діагностичний інструментарій	Студент/ка раціонально підбирає діагностичний інструментарій, враховує вікові особливості та особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка правильно підбирає діагностичний інструментарій, враховує вікові особливості та особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка підбирає діагностичний інструментарій, однак не враховує вікові особливості та всі особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка не демонструє вміння підбирати діагностичний інструментарій для обстеження.
<i>Бали</i>	3	2,5	1	0

Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дедлайн	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	10 балів			

Тема 6. Діагностика писменого мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації (15 год).

Самостійна робота №10-11.

Завдання:

1. розробити загальний алгоритм нейрологопедичного обстеження писменого мовлення у осіб з розладами мовлення та/чи комунікації;
2. дібрати матеріали до діагностики, відповідно дорослого/похилого віку.

Форма подання: результати подаються у вигляді розробленого алгоритму та карти обстеження.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та легкою її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість легкою її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Маркери та показники	Студент/ка точно зазначає усі маркери та показники для діагностики вищих психічних функцій.	Студент/ка зазначає усі маркери та показники для діагностики вищих психічних функцій.	Студент/ка зазначає всі маркери та показники для діагностики вищих психічних функцій.	Студент/ка не зазначає показники і маркери діагностики вищих психічних функцій.
<i>Бали</i>	3	2,5	1	0
Діагностичний інструментарій	Студент/ка раціонально підбирає діагностичний інструментарій, враховує вікові особливості та особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка правильно підбирає діагностичний інструментарій, враховує вікові особливості та особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка підбирає діагностичний інструментарій, однак не враховує вікові особливості та всі особливості розладу мовлення/комунікації.	Студент/ка не демонструє вміння підбирати діагностичний інструментарій для обстеження.
<i>Бали</i>	3	2,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дедлайн	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	10 балів			

Змістовий модуль 4.

Стратегії відновлення/подолання розладів мовлення

Тема 7. Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при порушеннях усного мовлення (15 год).

Самостійна робота №12.

Завдання: розробити логопедичне заняття по відновленню усного мовлення осіб з розладами мовлення та/чи комунікації (порушення і вік на вибір студента) із використанням нейрокорекційних вправ.

Форма подання: результати подаються у вигляді розробленого заняття.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та розладу мовлення.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та розладу мовлення.	Більшість представлених матеріалів були методично правильно оформлені, але не було ретельно підібрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані невірно та представлені із значною кількістю помилок..
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Оформлення	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	План-конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	План-конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дедлайн	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Тема 8. Стратегії організації нейрологопедичної допомоги при порушеннях усного мовлення (15 год).

Самостійна робота №13.

Завдання: розробити логопедичне заняття по відновленню писемного мовлення осіб з розладами мовлення та/чи комунікації (порушення і вік на вибір студента) із використанням нейрокорекційних вправ.

Форма подання: результати подаються у вигляді розробленого заняття.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
---------------------	----------------	-----------------------	--------------------------	------------------

Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та розладу мовлення.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та розладу мовлення.	Більшість представлених матеріалів були методично правильно оформлені, але не було ретельно підібрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані невірно та представлені із значною кількістю помилок..
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Оформлення	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	План-конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	План-конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дедлайн	Робота подана відповідно до зазначених дедлайнів.	Робота подана із запізненням до 6 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. Від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням на більше ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Не передбачено навчальним планом.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок:

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедія: дорослий та похилий вік»

Разом: 120 год., з них 16 год. – практичні заняття; самостійна робота – 104 год.

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Теоретичні аспекти вивчення порушень мовлення та ковтання (37 балів)		Функції ковтання та вищих психічних функцій: діагностика, шляхи відновлення (42 бали)		Практичні аспекти проблеми вивчення і відновлення мовлення (42 бали)		Стратегії відновлення/подолання розладів мовлення (32 бали)	
Практичні заняття	1 (11 балів)	2 (11 балів)	3 (11 балів)	4 (11 балів)	5 (11 балів)	6 (11 балів)	7 (11 балів)	8 (11 балів)
Теми практичних занять	Причини, походження порушень мовлення та ковтання у дорослому та похилому віці	Сучасні підходи до вивчення порушень мовлення та ковтання	Діагностика та відновлення функцій ковтання у дорослих після органічного ураження головного мозку	Діагностика вищих психічних функцій у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації. Шляхи відновлення	Діагностика усного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації	Діагностика писемного мовлення у дорослих з набутими розладами мовлення та комунікації	Стратегії організації допомоги при порушеннях усного мовлення	Стратегії організації допомоги при порушеннях писемного мовлення
Самостійна робота	5 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	5 балів	5 балів
Підсумковий контроль	Максимальна кількість балів: 153 Розрахунок коефіцієнта: $k=153:100=1,53$							

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Cerrato P., Grasso M., & Imperiale D. (2004). Stroke in young patients: etiopathogenesis and risk factors in different age classes. *Cerebrovasc Dis*, 18, 154-159
2. Valls Carbo, A., Reid, R. I., Tosakulwong, N., Weigand, S. D., Duffy, J. R., Clark, H. M., Utianski, R. L., Botha, H., Machulda, M. M., Strand, E. A., Schwarz, C. G., Jack, C. R., Josephs, K. A., & Whitwell, J. L.. Tractography of supplementary motor area projections in progressive speech apraxia and aphasia. *NeuroImage. Clinical*, 34. 2022.
3. Speyer, R., Cordier, R., Farneti, D., Nascimento, W., Pilz, W., Verin, E., . . . Woisard, V. White paper by the european society for swallowing disorders: Screening and non-instrumental assessment for dysphagia in adults. *Dysphagia*, 37(2), 333-349. 2022.
4. Логопедія: підручник. За ред. М.К. Шеремет. Вид. 3-тє, перер. та доповн. Київ. Видавничий Дім «Слово», 2017. 776 с.
5. Овчаренко М. Характеристика порушень мовлення у дорослих осіб після інсульту *Norwegian Journal of development of the International Science* (89). с. 22-27. 2022.

Додаткова:

1. Clavé, P., Rofes, L., Arreola, V., Almirall, J., Cabré, M., Campins, L., . . . Speyer, R. Diagnosis and management of oropharyngeal dysphagia and its nutritional and respiratory complications in the elderly. *Gastroenterology Research and Practice*. 2011.
2. Goldstein, L. Primary prevention of ischemic stroke: a statement for healthcare professionals from the Stroke Council of the American Heart Association. *Stroke*, 32(1), 280-299. 2018.
3. Jackson, C., & Mishra, G. Depression and risk of stroke in midaged women: a prospective longitudinal study. *Stroke*, 44(6), 1555-1560. 2013.
4. Katan, M., & Luft, A. Global Burden of Stroke. *Semin Neurol*, 38(2), 208-211. 2018.
5. Leffert, L., Clancy, G., Bateman, B., Bryant, A., & Kuklina, E. Hypertensive disorders and pregnancy-related stroke: frequency, trends, risk factors, and outcomes. *Obstetrics and gynecology*, 125(1), 124. 2015.
6. Takizawa, C., Gemmell, E., Kenworthy, J., & Speyer, R. A systematic review of the prevalence of oropharyngeal dysphagia in stroke, Parkinson's disease, Alzheimer's disease, head injury, and pneumonia. *Dysphagia*, 31(3), 434-441. 2016.
7. Міщенко М. Теоретичні аспекти відновлення комунікації у дорослих з афазією, що перенесли інсульт. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць*, 16(1), 197-207. 2020.
8. Шеремет М.К. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. Київ: Видавництво "Книга-плюс", 2019. 496 с.
9. Щеглов, Д., Конотопчик, С., & Пастушин, О. Клінічний протокол лікування хворих на ішемічний інсульт. *Українська інтервенційна нейрорадіологія та хірургія*, 37(3), 14-56. 2022.